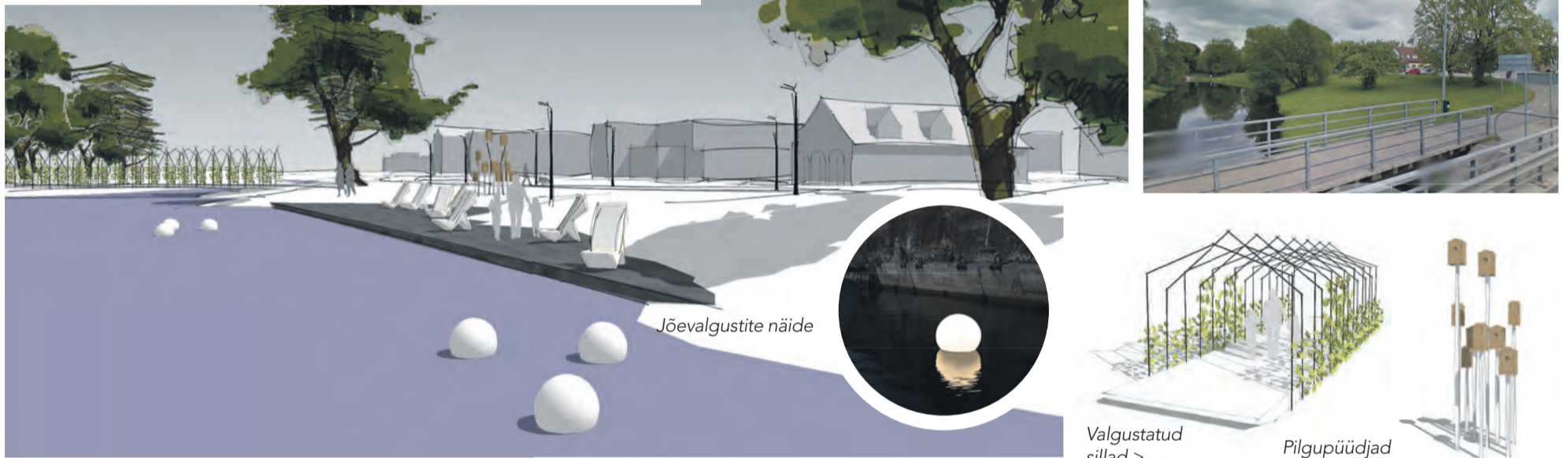

PLANEERIMINE

Ruumietüüdid sovhoosikeskuses – nostalgia flirtimas innovatsiooniga

Laagri tervitab tulijat ja olijat sirge autodele mõeldud teega, piikidena pikad tänavavalgustid raamistamas anonüümset tehiskeskonda. Lugu ei ole. Või õieti ju on, aga nähtaval olevad detailid sellele ei viita. On aeg ümbermõtestamiseks ja taasloomiseks. Tiheasumis elamine on tiimitöö.

LINNALÄHEDANE MAA TEEMANTI PARK JA PÄASKÜLA JÕGI

Jõevalgustite näide

Valgustatud sillad >

Pilgupüüdjad pargis >

Ujuvkaid, valgustatud vertikaalhaljastatud sillad, jõevalgustid, moderne pargivalgus.

Pargivalgustite näide

SAUE VALLA KUJUNDUSKAVA TUTVUSTUS

Laagri keskkond on muutumas. Tule saa osa ja ütle sõna sekka 25. märtsil kell 19.00 kultuurikeskuses Laagris

KV
KODUVALD

KODUVALD
annely.sumre@
sauevald.ee

Avaliku ruumiga puutub kokku igaüks, koduaknast kardina vahelt piilumisest poeskäiguks lühima teejupi leidmiseni. Autod vajavad teid, inimesed tänavaid, et jõuda punktist punkti. Funktsionaalsus on oluline, mugavus ja turvalisus on olulised. Aga selle inimtekkelise infrastruktuuri fookus on harva suunatud emotsioonidele, sellele, et inimene tuleks oma masinast ja majast välja. Et see valik oleks lihtne ja loomulik. Ümbritsevad detailid loovad mulje ja tunde. Oma tunde. Selle, mis muudaks inimese jälle sotsiaalseks olen-diks, mitte üksisilmi autoaknast liikluskäike ja tänavatõkkeid jälgiva või kord nädalas poeuuril käies vastutulija pilku vältiva kiirustaja.

Sovhkaaja rudimendid ja vabariigi taassünni, buumide ja kriiside kestel pisut unarusse jäänud avalikud alad tuleks loova pilguga üle vaadata ja uued narratiivid luua. Sest seal, kus on ägedad kohad, sinna tuleb ägedaid inimesi. Ja siis tuleb veel ägedaid inimesi. Tõestatud. Vaadake Kalamaja.

Nõukaaja nostalgia positiivsesse võtmesse

Kui Saue vald möödunud suvel disaineritele avaliku ruumi kujunduskonkursi korraldas, oli sisenditeks välja pakkuda märksõnad nostalgilise maiguga (köögi)viljakasvatamise pärand, vormimängu võimaldavad kasvuhooned koodid ja loomulikult alevikku poolitav-raamistav jõeriba.

Disaineritepaar Kard ja Margus võtsid mängleva kergusega möödanikust šnitti, leides kasvuhooned vormile uusi väljundeid. Ajalooliselt Laagri alevikuga seotud kasvumaja

motiiv on ladusa kasutuspotentsiaaliga. Kasvuhooned arhitektuurist loodud struktuuriga bussipeatused ja müügipaviljonid, lehtlad ja infostendid näevad vähemalt paberil täitsa atraktiivsed välja. See olekski võte, mis läheb tulevikus arhitektuursetesse planeeringutesse koodina sisse, olles vabalt eskaleeritav ka väikevormidesse.

Seemnete kergust ja taimevõrse graatsilisust

Teine disainikood, mida kunstnikud välja pakuvad, on seemne, taime ja oksamotiivid. Vertikaalhaljastus, mis sirutuks majaseinu ja teisi püstiseid pindu taeva poole, võimaldaks kerge vaevaga ja kiiresti tekitada juurde rohelust väsinud kivile ja betoonile, lisaks võimaldab see luua visuaalset eraldatust. Talvisel ajal säilib raagus oksamassiividest atraktiivne struktuur.

Seemnemotiivi ja puuvõrsete

järeloomumist saaks kasutada nii valgustite kui ruumimööbli valimisel, aga ka paigutamisel. Ei pea ju jälgima pargipingid sümmeetrilist joont teeveerul, miks mitte pilduda pingikesi murule nii nagu seemneid põllule. Seemne- ja taime maailm annaksid ette ka kasutatava värvigamma.

Korsten sõnumikandjaks, kasvuhooned valgusvihku

Vae ja Hoiu tänava ristis kõrguv katlamajakorsten on maamärk, mida näeb vist iga viimne kui Pärnusse kulgeja juba maanteeltki. Lausa patt oleks seda pilgupüüdvat sümbolit avaliku ruumi kujundamisse mitte kaasata. Disainerid on välja pakkunud erinevaid lahendusi: kasutada seda lühikeste sõnumite edastamiseks – *no smoking* või elu on ilus, mida vajadusel ja võimalusel periooditi vahetada. Panustada taas verikaalhaljastusele, mis aitaks katta

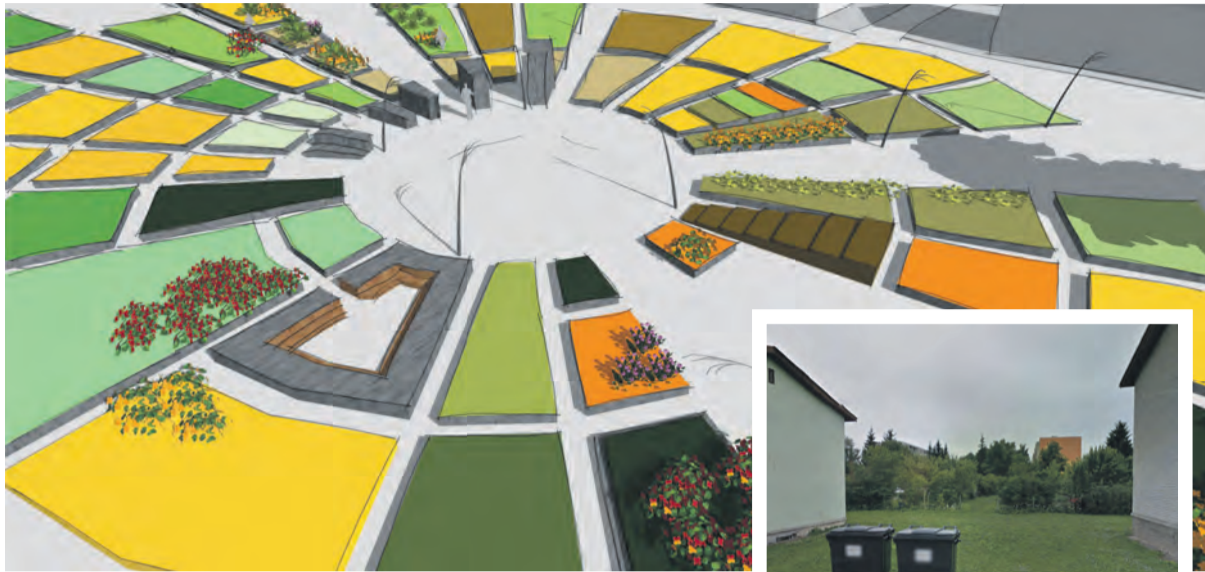
ajakulumise märgid ja panna rohelus sekundeerima korstna ümbruse piirkonna agraarmaastikule ja kindlasti mängida valgustusega.

Kogu Hoiu tänava ümbruskonna atraktiivseks osaks võiks saada hubaselt valgustatud kasvuhooned koos keskkonda spetsiaalselt kavandatud lilleseemnetest inspireeritud promenaadivalgustitega. Aktiivset liikumist ja sporti harrastavatele sauevallakatele oleks puhkamiseks ja lustimiseks rõõmsad väliinventari vormid, mis sobivad ka vabas õhus jalutavale seltskonnale puhkepaigaks. Samas on olemasolevaid võrkaedu ilmestatud vertikaalhaljastusega. Samalaadset kujundusvõtet saaks kasutada ka asulasse sissesõitude korrastamiseks.

Vanade väärtustega kogukonnaaed

Pärandina käib Saue vallaga kaasas aiandus ja taimekasvatuse. Ala-

MAALÄHEDANE TÕMBEKESKUS REDISE AIANDUSPARK - KOGUKONNA AED

Sektor-põllulapid, peenrad, isteaiaid, mänguväljakud, tribüünid.

JALAKÄIJATE TEE JA TERVISERADA TEE URDA JAAMA / VAE TN

Haljastatud piirdeaiad, valgustatud triiphooned, promenaad, terviserada, originaalmööbel

Vertikaalhaljastus >

Võimalik Saue valla linnamööbli näide Vurr-Kann >

tes omaegsest köögiviljasovhoosist kuni selleni, et Eesti kaks suurimat kurgi- ja tomatikasvatajat tegutsevad tänagi just siin. Pisike isevoolu teed kujunenud aed Redise tänava majade vahel võiks kunstnike visioonis ümber vormuda kindla sturktuuri ja üleschitusega moodsaks kogukonnanaiaaks. Lilleõisikust inspireeritud sektoritest konstruktiivne peenramuster. Osad sektormoodulid kujundatud peenardena, viljapuuaedadena, teised mänguväljaku- või piknikualadena. Peenramoodulite kuju hoiab maast tõstetud puidust konstruktsioon, mis hõlbustab nii rohimist kui ka taimede õigetes piirides püsimist. Nagu nimigi viitab, oleks tegemist kogukonna aiaga, soovijad saavad omale lapikese ja rohenäpud rahulduse ka külmade kivi-majade vahel.

Jõuliselt jõe ja sildade kallale
Üheks jõuliseks sümboliks Laagris

on kahtlemata Pääsküla jõgi. Mitte iga alev ei saa uhkustada läbi keskuse lookleva veega. Seda enam, et aastaid on tublisti vaeva nähtud selle puhastamise ja kallaste vabastamisega. Täna käiakse seal küll parte söötmasvaatamas, aga tervikvõimalused on seni kasutamata. Disainerite idee on tuua jõgi jalutajale visuaalselt justkui lähemale. Veepiirile ulatuv paadisild lamamistoolidega ja võimalus varvas turvaliselt vette sirututada, jõepiir markeeritud ujuvvalgustitega.

Jõge ületavad sillad oleks jällegi tuttavatest kasvuhoonetest inspireeritud ja ühtset väikevormide kujundusprintsipi järgivad valgustatud sörestikkonstruktsioonid, mida katab ronitaimed. Konstruktsioonide katuseõrestiku sisse saab peita valgustid ja kogu sillamaht on pimedas helendav.

Elanikud kui eksperdid
Selline visioon avalikust ruumist

võiks olla hõrguks isutekitajaks mõnusatele jalutuskäikudele ja võimaldaks unustada, et napilt kümne kilomeetri kaugusel on lärmakas ja kiirustav pealinn. Mõnusa elu potentsiaal on Saue vallas täitsa olemas, see tuleks sõnastada, konkreetseks arutada ja mõtestada. Maalu puudutusega tõmbekeskus? Kalamaja vol. 2?

Disainerite väljapakutu ei ole valmistoode. Pigem on see võti, kood, lihtsasti kasutatavad sümbolid. See on suund, mitte lõpplahendus, arhitektide tööriist. Toodud vormistus on küll Laagri-keskne, aga kasutatav ka igal pool mujal vallas.

Agas iga asi elustub, hingab ja püsib siis, kui kasutajad selle omaks võtavad. Ja omaks saab siis, kui see on näoga inimese, mitte ametnike ja kunstnike poole kaldu. Et disainerite visioon pärisasjaks muutuks, ei piisa ainult kooskõlastamisest, koosmõtle-mist on hoopis enam vaja. ■

ÜHINEMISLÄBIRÄÄKIMISED

Lääne-Harju ühendvalla keskuseks võiks saada Saue linn

Eelmisel kevadsuvel alanud ühinemiskõnelustel osalevad Saue linn ja vald ning Kernu ja Nissi vallad. Veebruarikuu juhtivkomisjoni koosolekul otsustati, et kui kõik läbirääkivad omavalitsused ühineda otsustavad, võiks uue valla keskuseks saada Saue linn. Kui Saue linn otsustab uue omavalitsusega mitte liituda, siis jääb ühendvalla keskuseks Laagri.

KADRI
TILLEMANN
ühinemisläbi-
rääkimiste nõunik

Seniste kõneluste käigus on moodustatud kohalikest asjatundjatest koosnevad valdkondlikud komisjonid, mis on tegelenud kõigi omavalitsuselu korraldusega seotud oluliste teemadega: haridus, kultuur, sotsiaalhoolekanne, rahandus ja majandus. Täna on kokku kogutud kõiki läbirääkivaid omavalitsusi kirjeldav alusandmestik ning ühiselt paika pandud ühinemise strateegilised sihid. Koos on jõutud tõdemuseni, et juhil, kui 2017. aastal läbirääkimiste tulemusena uus vald sünnib, peavad sellega kaasnema paremad ja kättesaadavamad avalikud teenused ühendvalla elanikele ning kvaliteetsem ja strateegilisem omavalitsusjuhtimine.

See, et just Saue linn võiks olla uue valla keskuseks, tundub kõigile läbirääkimistel osalevatele osapooltele loogise valikuna – tegemist on hästi ligipääsetava ning hea arengupotentsiaaliga väiklinnaga. Saue vallavolikogu esimees Valdis Toomast arvab, et neil tingimustel on Saue linnal igati kasulik ühinemisplaan tõsiselt kaaluda. „Ühinemisest kõrvale jäädes on linnaelu arendamine suure ja võimeka naabri kõrval kindlasti raskem,“ leiab Toomast. Mõistlikuks peab seda plaani ka Saue vallavanem Andres Laisk ega karda, et Saue valla või Laagri edasine areng sellest kuidagi ohustatud oleks. Laisk soovib siin vaadata eelkõige suurt pilti ja usub, et tugev ja võimekas ühendvalla aitab kaasa kogu piirkonna arengule tervikuna. Kolleegidega nõustuvad ka Kernu ja Nissi vallaju-

hid, Nissi vallavolikogu esimees Kaido Katalsep toob välja head raudtee- ja maanteeühendused Saue ja Nissi valla keskusalade, Turba ja Riisipere vahel. Kernu vallavanem Enn Karu lisab, et Kernu valla inimeste igapäevased liikumised on samuti valdavalt Tallinna-suunalised. Läbirääkijad on üksmeelselt nõus, et uue omavalitsuse keskusesse ei saa koondada kogu avalike teenuste osutamist – senistes vallakeskustes peavad tööle jääma teenusekeskused, kus inimesed oma harjumuspärase asjatoimetused korda actud saavad.

Keskuse asukohas kokkuleppimine on märk sellest, et kõnelused on muutumas konkreetsemaks ning tasapisi liigutakse läbirääkimiste lõppeesmärgile üha lähemale. Järgmiste sammudena tuleb asuda juba ühinemislepingu ettevalmistamise ja selle rahvale tutvustamise juurde. Esialgsete plaanide kohaselt soovitakse ühinemislepingu projekti tutvustamise ja volikogudesse saatmiseni jõuda 2015-2016 aasta talvel. Kui ühinemisotsused 2016. aasta alguses langetatakse, jääb veel umbes poolteist aastat üleminekuaega, enne kui 2017. aasta kohalike omavalitsuste volikogude valimiste teel uus omavalitsus toimima hakkab.

Lääne-Harju valla ühinemisläbirääkimised algasid 2014. aasta aprillis Saue valla algatusel. Kõigi läbirääkimistes osalevate omavalitsuste ühinemise korral moodustuks 2017. aasta kohalike valimiste järgselt ligi 21 000 elanikuga Eesti kõige rahvarohkem vald. Saue vallas elab käesoleva aasta alguse seisuga 10 091 elanikku, Saue linnas 5849, Nissi vallas 2899 ja Kernu vallas 1996 elanikku. ■